

398

DE

BLIJZONDERE FINANTIEËLE

REGTSBETREKKING

TUSSEN

EEN AANTAL KERKELIJKE GEMEENTEN IN DE PROVINCIE
GRONINGEN EN DEN STAAT,

ONTWIKKELD UIT DE

GESCHIEDENIS

VAN

HET ONDERHOUD HAREN KERKELIJKE GEBOUWEN,
EN VAN DE BEZOLDIGING HAREN LEEBAARS,
ONDERWIJZERS EN KOSTERS, IN VERBAND
MET HET REGT VAN COLLATIE;

DOOR

M^r. W. B. S. BOELES,

Lid van de Arrondissements-rechtbank te Assen, en van het algemeen Collegie
van toezigt op het beheer der goederen van de Hervormde gemeenten.

GRONINGEN,

J. E. WOLTERS.

1866.

Dewijl het collatierregt in 1694 en 1697 na de veiling ingehouden is, bleef de provincie als collatrice bij voortdoring met het onderhoud der kerkelijke gebouwen bezwaard, totdat, krachtens artt. 200 en 201 der Staatsregeling van 1798, deze verplichting onmiddellijk overging op den Staat, die haar schijnt gebragt te hebben ten laste van het Departement van oorlog ¹⁾.

De tractementen van den predikant, organist, voorlezer en onderwijzer zijn tot het einde van 1809 daarentegen uit het fonds der kloosters gekweten.

→ *Dorkwerd.* Ten jare 1644 verzochten de ingezetenen, dat hunne vervallene kerk ten laste der provincie hersteld mogt worden; vermits het klooster Selwerd, welke bezittingen in het kloosterfonds gestort waren, te voren in het onderhoud had voorzien. Diensvolgens is het kerkje, op voordragt der Gedeputeerden, geheel ten laste van het kloosterfonds weder opgebouwd. In 1646 werd hiertoe o. a. f 1500 toegestaan, en daarna nog f 880, ter voldoening van den overbouw ²⁾.

De gemeente werd vereenigd met Wierum en verkroeg mitsdien geen afzonderlijken predikant; evenmin een koster en schoolmeester. Uit het kloosterfonds genoot de predikant van Wierum voor zijne prediking te Dorkwerd f 60 jaarlijks. Evenwel verschaften de pastorielanden te Wierum en een subsidie van f 250 ³⁾ hem een bestaan.

Blijkens de godrukte conditiën, op welke de geregtigheden in 1694 zijn verkocht, behoorde tot deze ook de unique collatie van Dorkwerd, die voor f 100 aan den secretaris Trip werd toegewezen. Aan de voorwaarden van verkoop hebben de Staton getrouw voldaan, want de rekeningen van den administrateur van het kloosterfonds leveren het bewijs, dat tot 1809 het subsidie van f 100 tot onderhoud der kerkelijke gebouwen nog is betaald, evenzeer als de f 60, welke de predikant van Wierum voor de bediening te Dorkwerd genoot.

Fransum. Deze kleine gemeente is na de Reductie aanvankelijk, tot 1611, met Feerwerd, vervolgens met Adnard, daarna met den Ham vereenigd. Te Fransum zoowel als op

¹⁾ Zie het Rapport van Fannius Scholten, Bijlage XII.

²⁾ Punt en artt. 21 Febr. 1644, No. 43; S. R. 29 Febr. en 15 Junij 1644, 15 Dec. 1846, 15 Nov. 1630 (Bijlage XI, 47).

³⁾ S. R. 19 Dec. 1640.

meeste mesnage van de Provincie, waerbij de gedachte Heeren Gedepuuteerden worden vermaant, om de wederopbouwung van de kercke toe Thesinge te pousseren, dat het werck ten spoedichsten werde geperficicert.

41. *Punten en artikelen voor den Landdag tegen 21 Febr. 1644.* xliij. D'Ingeestenen des Caapels Dorquort versoucken mede, dat haer vervallens kercke weder opgebouwt mach worden, with der Provincie cassa, vermits in voortijden die van Selwart hunne kercke hebben voorsien, daervan de Provincie de landen aen sich heeft getrokken, na den inhoud van haer supplicatio, vermits zij anders geen kerekmiddelen hebben.

42. 29 Februarij 1644. (Post alia).

De kercke ende toren toe Aduwert	2000	} Car. gl. cont.
Kercke ende toren toe Wagenborgen	1000	
Kercke ten Buur	1500	
Pastoris toe Wester- en Hilligerlec	1500	
Kercke toe Scharmer	1000 car. gl.	

43. Op het xliij art. van de propositie, sprekende van de weder opbouwinge der kercke toe Dorquert, is de commijs Mensenborch gelast om een overslach te maken, wat het werck well soude moeten kosten, ten einde sulcx gesien op het stuck van subsidie disponeert mach worden.

44. 18 Jnnij 1644. Op het xxv^e point van de propositie, sprekende van de weder opbouwinge van de kercke toe Dorquert, hebben d'heeren van de stadt selve in adnys ghonden ende d'heeren van den Ommelanden daerinus geconsenteert, volgens den overslach van den commijs Mensenborch, edoch alles met de mieste mesnage.

45. 15 December 1646. Ten Post ende Wittowerum om reparatie van haer kercke cum annexis, sellende bij raminge kosten 2000 gl.

Hij toe geaccordeert achthonderd gl., met kennisse ende door ordre der Heeren Gedeputeerden tot het nootwendichste te emplojeren, sulcx datter geen middelschot tusschen het koer ende kercke, noch poorts voor het kerkhoff gemaeckt sal worden f 800.

Dorquert, om bouwinge van een nije kercke als men in 't warck tredet daertoe geaccordeert vijftijnhondert gl., met kennis der Heeren Gedeputeerden te emplojeren f 1500.

46. 17 December 1646, a meridie. Op het 29 art. van de vorige propositie, waerin de Heeren Gedeputeerden remonstreren van de bevoorans geaccordeerde tweeduisent gl. tot de kercke toe Aduwert